

Morgen zal anders zijn dan vandaag. Vernieuwing en vitaliteit in de Kerk **Pieter Vandecasteele**

1 Samenvattend overzicht van het artikel *(met gebruik van chatGPT)*

1. Context en ontstaan van Space for Grace

Sinds 2019 zet het programma *Space for Grace* in op de vernieuwing van parochies in Vlaanderen en Nederland, regio's die sterk gesecculariseerd zijn. Het initiatief wil niet vasthouden aan het verleden, maar zoeken naar nieuwe manieren om vandaag Kerk te zijn. De centrale overtuiging is dat de toekomst van geloofsgemeenschappen anders zal zijn dan het verleden, en dat deze verandering kansen biedt.

2. Nood aan verandering: weg van routine

Geïnspireerd door Paus Franciscus wordt gepleit voor het loslaten van de houding "we hebben het altijd zo gedaan". Vernieuwing betekent niet oppervlakkige aanpassing, maar een diepgaande bekering: van behoudsdenken naar openheid, van structuren naar ontmoeting. Het vraagt moed om vertrouwde zekerheden los te laten en ruimte te maken voor nieuwe vormen van geloofsbeleving.

3. Space for Grace als leer- en experimenteerplek

Het programma functioneert als een platform met drie pijlers: uitnodiging, ondersteuning en een gedeelde leerweg. Lokale initiatieven – groot en klein – krijgen financiële steun én maken deel uit van een lerende gemeenschap. Daar staat uitwisseling centraal: deelnemers delen ervaringen, twijfels en mislukkingen, en leren van elkaar. Deze aanpak creëert ruimte voor experiment en groei.

4. Nieuwe vormen van kerk-zijn in de praktijk

Concrete projecten tonen hoe Kerk zich anders kan organiseren: creatieve herinrichting van kerkruimtes (met kinderhoek) of initiatieven die mensen opzoeken in hun dagelijkse omgeving (met mobielkerk). Kerk-zijn verschuift zo van een plaatsgebonden model naar een dynamische aanwezigheid in de samenleving. Belangrijk hierbij is de erkenning en ondersteuning van lokale pioniers, die zich vaak alleen voelen in hun vernieuwingswerk.

5. Van instandhouding naar pioniersgeest

Een belangrijke mentaliteitsverandering is de overgang van "behouden wat er is" naar een pioniershouding. Experimenteren – met kans op mislukking – wordt essentieel voor een vitale Kerk. Deze visie sluit aan bij Jozef De Kesel, die de Kerk oproept om een lerende gemeenschap te worden en zich opnieuw te positioneren in een veranderende samenleving.

6. Optimaliseren versus transformeren

Op basis van inzichten van Jan Loffeld wordt een onderscheid gemaakt tussen optimalisering en transformatie. Optimalisering probeert bestaande structuren efficiënter te maken, terwijl transformatie vertrekt vanuit de erkenning dat het oude kerkmodel niet terugkomt. In een context van religieuze onverschilligheid is een nieuwe, bescheiden en aanwezige Kerk nodig.

7. Vier kernopdrachten voor de Kerk

Volgens Loffeld moet de Kerk zich richten op vier domeinen:

- * Het brengen van een relevant en authentiek geloofsverhaal
- * Aanwezig zijn in existentiële en spirituele contexten (zoals gevangeniswezen, scholen, psychische gezondheid)
- * Bijdragen aan verzoening, zowel persoonlijk als maatschappelijk
- * Profetisch opkomen voor rechtvaardigheid en de meest kwetsbaren

Deze opdrachten benadrukken betekenisvolle aanwezigheid boven institutionele groei.

8. Een nieuwe kernvraag

De focus verschuift van “hoe krijgen we mensen naar de kerk?” naar “waar is God al aanwezig in het leven van mensen?”. De Kerk wordt uitgenodigd om aan te sluiten bij die bestaande aanwezigheid, eerder dan zelf centraal te staan. Dit vraagt vertrouwen, openheid en het loslaten van controle.

9. Slot: “Amen. En nu?” Kerkfestival in Antwerpen eind mei.

Het slotwoord “Amen” wordt herbegrepen als een beginpunt: een uitnodiging tot zending. Na zeven jaar *Space for Grace* klinkt de oproep om samen verder te zoeken naar de toekomst van de Kerk. Met vertrouwen in verandering en hoop op vernieuwing wordt iedereen uitgenodigd om mee het “lied van vertrouwen” verder te zingen. Alle info en inschrijven op <https://amen-en-nu.eu/>

2 Methodische suggesties

* Het onderwerp Kerkvernieuwing is uitgewerkt door een belangrijke medewerker aan ‘Space for grace’ en draagt daar de kenmerken van. Het is een heel interessante insteek, temeer omdat eind mei dit jaar in Antwerpen een driedaags Vlaams-Nederlands festival plaats vindt voor de katholieke kerk vanmorgen onder het motto “Amen en nu?”. Indien gewenst kun je in functie daarvan de gespreksonderwerpen van mei en juni verwisselen. Dan kan er eventueel afgesproken worden dat enkele leden van je groep zich samen inschrijven voor bepaalde activiteiten / shops in Antwerpen. De prijzen werden sterk gereduceerd. Tijdig dit alles in je groep bespreken en inschrijven is de boodschap als er geïnteresseerden zijn. Eventueel is er ook in je parochie belangstelling en kan er met hen ook afgesproken. Het is zeker

een opportuniteit aan een of andere activiteit deel te nemen als binnen je Ademtochtgroep enkele jongere, valide deelnemers zijn. Het is een unieke kans.

Het vraagt van de voorzitter van de groep tijdig een alerte houding, want de tijd dringt. Het gaat om eind mei 2026!

* Probeer niet direct een of ander voorstel of droom van een deelnemer/ster te doodverven met 'dat is toch niet haalbaar'. Uit dromen kunnen nieuwe, grootste dingen groeien!

* De beprekingsvragen bij deze bijdrage kunnen een goede leidraad vormen.

* Onder nr. 3 vind je een aantal initiatieven In Vlaanderen waar een groep christenen op zoek gaat naar vernieuwing en een eigen invulling van kerkbeleving. Leo Fijen schreef erover in zijn boek. (P.S. deze opsomming is niet volledig – ze omvat overigens vooral initiatieven die wat minder aan één parochie zijn gebonden en/of die soms wat alternatief zijn.)

* Daarom neem ik onder nr. 4 een tekst over uit K&L Roeselare "De Goede Week beleefd door jongeren". Het is uiteraard de bedoeling dat dergelijke vernieuwende zaken die ter plaatse leven aan de orde komen in het gesprek!

3 In Vlaanderen ... enkele intiatieven (van internet over genomen)

In Vlaanderen bestaan er nog initiatieven die vanuit de lokale gemeenschap van christenen gegroeid zijn. Hieronder vindt u enkele links en een korte beschrijving.

Succesverhalen in de kerk, Leo Fijen vindt ze ook in Vlaanderen

In 'Succesverhalen in de kerk' (Halewijn) stuurt Leo Fijen langs bloeiende geloofsgemeenschappen.

Leerhuis en Liturgieprojecten (De Brug) – Lier

Leerhuis- & Liturgieprojecten Lier, beter bekend als 'De Brug', is binnen de kerkgemeenschap één van de initiatieven die zoeken naar vernieuwing van geloofstaal en liturgie. Elke zondag om 10u30 in de kapel van 'De Brug', Kapucijnenvest 16, te Lier (ingang blauwe poort). www.leerhuisenliturgie.be

Dominicus – Gent

Wij zijn een liturgische beweging uit het Gentse, gegroeid uit de Dominicaanse spiritualiteit en uit de studentenparochie. Al meer dan twintig jaar houden wij op zondagmorgen een levensnabije en maatschappij betrokken viering. We vieren er elke zondag om 10u30 in de Maria Goretti-kerk aan de Blaisantvest 37 in Gent (tussen Tolhuisbrug en het nieuwe gerechtsgebouw, recht tegenover de parking van het Sint-Lucasziekenhuis). www.dominicusgent.be

Jebbron – Aalst

Het is van levensbelang plekken te creëren waar je kan ervaren dat een andere wereld mogelijk schrijft Huub Oosterhuis. Jebbron in Aalst wil zo een plek zijn. We vieren iedere zaterdagavond om 18:30. Plaats: de Begijnhofkerk, Begijnhof. www.jebbron.be

Evangelie Levensnabij

Deze West-Vlaamse werkgroep wil handen en voeten geven aan wat mensen boven zichzelf uittilt in kerk & samenleving en doet dat vanuit de joods-christelijke traditie. Ze verzorgt een driemaandelijks Nieuwsbrief, zet Bijbelse leerhuizen op, is uitgever van het contactblad Partenia (over Jacques Gaillot) en organiseert een jaarlijkse Ontmoetingsdag. www.evangelielevensnabij.be

De Bremstruik – Roeselare

De Bremstruik in Roeselare profileert zichzelf als onthaal-, vier- en leerhuis waar engagement en gemeenschap prioriteiten zijn. www.debremstruik.be

Beziëld Verband

Dit is een netwerk van christelijke gemeenschappen die nieuwe wegen zoeken voor kerkvernieuwing in Vlaanderen. www.beziëldverband.be

Vrouwen-in-Zicht

Vrouwen-In-Zicht is een groep van geëngageerde vrouwen die de positie van de vrouw in de kerk wil belichten en bevorderen. www.vrouweninzicht.be

4 De Goede Week beleefd door jongeren (Kerk in Roeselare)

Uit 'K&L nr. 14, 2026, p. 1- editie Roeselare

Al enkele jaren kunnen we in Roeselare de Goede Week op een heel sterke manier beleven. 'Destination Pasen' trekt met haar uitgebreide liturgieën toch wel aan. Iets wat misschien wat tegenstrijdig klinkt. Voor veel jongeren

hoeven vieringen net niet zo lang te duren en is menselijke taal en de boodschap net belangrijker dan een liturgische verpakking waar ze weinig van snappen. Dit geldt vooral voor de (wekelijkse) vieringen doorheen het jaar. Langs de andere kant zit er ook heel veel mooie, diepe symboliek in de liturgie, maar die vraagt meer tijd en energie om te begrijpen en te kunnen beleven.

Vergelijk het met eten maken. In de week is het dagelijkse kost, in het weekend kan het als eens wat specialer, maar als de familie komt eten op Kerstmis, sta je van de dag voordien al in de keuken. Net zoals je op dinsdagmiddag geen driegangenmenu eet, hoeft een normale viering geen 2 uren te duren.

Maar met Pasen - en bij uitbreiding de Goede Week - natuurlijk wel. Het ultieme vijfgangenmenu voor de christenen, zo zou je het kunnen noemen. Als er tijd genomen wordt om de rituelen uit te leggen, de symbolen te laten spreken, dan is de Goede Week een zalige onderdompeling in het verhaal van Jezus en ons geloof. Het is als het ware een 'masterclass' over de kern van ons geloof.

Zo leerden we de betekenis van Palmzondag, Witte Donderdag, Goede Vrijdag, paaswake en Pasen op een heel intense manier kennen. Het vertrekken van de klokken, het kloppen op de poort, een bloem leggen bij het graf van Jezus, het moment van bidden op Witte Donderdag ... Heel veel symboliek die je doet nadenken. Deze momenten helpen ons om bewust stil te staan bij het verhaal van lijden, dood en uiteindelijk verrijzenis. Het lijdensverhaal wordt dan niet alleen gezien als iets uit het verleden, maar als een boodschap die vandaag nog raakt: omgaan met pijn, verlies en onrecht. De veertigdagentijd is niet meer zoals vroeger verbonden met het 'echte vasten' van geen of minder vlees of snoep meer, maar we kijken er wel anders naar. We richten ons nu meer op andere dingen. Het minderen van schermtijd en het meer tijd maken voor elkaar. Je meer inzetten voor anderen en niet alleen voor jezelf. Iedereen vult dit voor zichzelf in. In de veertigdagentijd neem je voor jezelf ook meer tijd om na te denken, om even te vertragen in alle drukte. Dankzij Kamino vzw krijgen we elke dag een whatsapp-bericht met een vraag om even bij stil te staan. Dit doet je bewust even vertragen en bezinnen. Je kan ook luisteren naar een gebedspodcast. Tegenwoordig is het, in het algemeen, maar zeker ook voor jongeren, een pak minder evident geworden om bewust die 40-dagentijd te beleven. Probeer maar eens vaker stil te vallen, tijd te maken, een uitdaging aan te gaan ... als de wereld wel gewoon blijft draaien. Als deadlines zich net in die periode opstapelen, het druk is op het werk of op school, de lente begint en allerhande activiteiten en engagementen doorlopen. Het is des te sterker om dan energie te vinden en ruimte te maken om te minderen, om stil te vallen. Initiatieven als die berichten van Kamino helpen jongeren echt om dan toch even tijd te maken. Een dagelijkse herinnering die binnenkomt en de drempel wat verlaagt. Zo slagen we erin toch toe te leven naar die Goede Week en Pasen.

Pasen is het uitkijken naar een nieuw begin. Het samen vieren en beseffen dat het leven sterker is dan de dood. De weg naar Pasen kan ons raken op verschillende manieren. Het is een weg van liefde, verbondenheid, hoop, een nieuw begin, een weg die ons uitdaagt. Er is altijd iemand die met jou mee stapt en op weg gaat.

In deze voortrazende maatschappij en met drukke agenda's is stilvallen absoluut geen evidentie, maar doet het des te meer deugd. We hopen dit samen met veel mensen die jong zijn van geest, te kunnen herhalen tijdens de krachtigste week van het jaar.

We beleven dit jaar de Goede Week in de jongerenkerk samen met jongeren van KTIW, Plussers Roeselare, leerlingen van 't Saam in Diksmuide én iedereen die deze bijzondere dag mee wil beleven.

Op Palmzondag, 28 maart, was er om 18 uur een Rise Up (jongerenviering) om de goede week te starten.

Op Witte Donderdag, 2 april, starten we om 18.30 uur met een maaltijd, een mooi moment van ontmoeting en verbondenheid. Aansluitend volgt om 20 uur een sfeervolle viering waarin we samen stilstaan bij de betekenis van deze dag. We sluiten de avond af met een fakkeltocht.

Iedereen is van harte welkom om mee te eten, te bidden en samen deze sterke ervaring te delen!

Pieter Anseeuw en Lien Vande Velde

5 Gebedsmoment Vernieuwing in de Kerk

Vandaag stonden we stil bij vernieuwing in de kerk. Vernieuwing vraagt moed, openheid en vertrouwen. We bidden dat Gods Geest ons helpt om nieuwe wegen te zien en te bewandelen.

1 Lied Z.J. 610. Te beluisteren op
<https://www.youtube.com/watch?v=Y5Y2W5z9728>

Vernieuw Gij mij, o eeuwig licht! God, laat mij voor uw aangezicht, geheel van U vervuld en rein, naar lijf en ziel herboren zijn.

Schep, God, een nieuwe geest in mij, een geest van licht, zo klaar als Gij; dan doe ik vrolijk wat Gij vraagt en ga de weg die U behaagt.

Wees Gij de zon van mijn bestaan, dan kan ik veilig verder gaan, tot ik U zie, o eeuwig Licht, van aangezicht tot aangezicht.

2 Openingsgebed

God van leven en toekomst,
U maakt alle dingen nieuw.

Open onze harten voor uw Geest,
zodat wij durven loslaten wat voorbij is
en met hoop bouwen aan uw kerk van morgen.
Amen.

3 Bijbellezing

Uit de tweede brief aan de Korintiërs (2 Korintiërs 5,17)

“Daarom: wie één is met Christus, is een nieuwe schepping;
het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen.”

4 Korte bezinning

Vernieuwing begint niet bij structuren, maar in het hart van mensen.
Als wij ons laten raken door Gods liefde, worden wij zelf vernieuwd.
Van daaruit kan ook de kerk groeien en veranderen:
meer open, meer verbonden, meer levend.
God nodigt ons uit om niet vast te houden aan wat was,
maar te vertrouwen op wat kan worden.

5 Voorbeden

- Voor de kerk wereldwijd, dat zij open blijft voor de Geest en de tekenen van deze tijd.

Laat ons bidden...

- Voor allen die zoeken naar nieuwe vormen van geloven en samenkomen, dat zij moed en steun vinden.

Laat ons bidden...

- Voor onszelf, dat wij bereid zijn om te vernieuwen in ons denken en handelen.

Laat ons bidden...

-Voor wie zich niet meer thuis voelen in de kerk, dat zij opnieuw welkom en verbondenheid mogen ervaren.

Laat ons bidden...

6 Slotgebed

God, blijf met ons meegaan op onze weg van vernieuwing.
Geef ons vertrouwen, geduld en liefde,
zodat wij samen uw kerk mogen opbouwen
als een plaats van hoop voor iedereen. Amen.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be